

Vědecké kolokvium „Oděv v právu“

Právní archeologie je jednou z pomocných věd historických, jejímž předmětem zkoumání jsou hmotné právní památky. Tvoří součást právní historie, avšak až do nedávné doby se jednalo o disciplínu téměř zapomenutou. Její oživení je spojeno s Katedrou dějin státu a práva brněnské právnické fakulty, která v letech 2005 a 2006 uspořádala dvě právněarcheologické konference,¹ avšak soustavnější výzkum v této oblasti se podnítit nepodařilo. Když v roce 2009 vznikla Evropská společnost pro právní dějiny (The European Society for History of Law), stanovila si jako jeden z cílů podporovat právní archeologii a vytvořit platformu pro soustavný výzkum. V roce 2011 a 2012 uspořádala v Praze dvě konference,² na které navázalo i vědecké kolokvium pod názvem „Oděv v právu“, které se uskutečnilo dne 22. května 2013 v Brně ve velkém sále Moravského zemského archivu, jenž byl vedle Katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity jedním ze spolupředatelů.

Na úvod vystoupili *doc. JUDr. Karel Schelle, CSc.*, z Katedry dějin státu a práva PrF MU a *PhDr. Kateřina Smutná*, ředitelka Moravského zemského archivu, kteří po krátkém uvítání četných přítomných účastníků vyzdvihli nutnost vzájemného setkávání právních historiků, obecných historiků a archivářů nad zajímavými tématy české právní historie. Kolokvium bylo rozděleno do dvou bloků, přičemž první blok řídil *doc. Schelle*.

V prvním příspěvku se *JUDr. Miroslav Frýdek* z Kanceláře veřejného ochránce práv zabýval dvěma základními druhy oděvu v antice – tógou a tunikou. Přitom poukázal na jednotlivé tógy náležející k symbolům Římana, obzvláště pak na tógy lemované nachovým purpurem, které nosili římsí úředníci. Právě nachová barva symbolizovala sebeobětování úředníka ve prospěch společnosti. Zajímavé bylo rovněž oblékání tógy, ke kterému Římané využívali speciálně zaučených otroků.

Druhým přednášejícím byl *doc. JUDr. Jiří L. Bílý, Ph.D., Eq.M.*, z Katedry teorie práva a právních dějin Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, který se zamyslel nad tím, co to oděv vlastně je a jaké jsou jeho vnitřní a vnější znaky. Poukázal na to, jaký měl oděv v minulosti význam a co symbolizoval (příslušnost k národu, stavu, korporaci či oděv jako vyznamenání), přičemž jednotlivé příklady demonstroval na fotografiích, aby si přítomní udělali lepší představu.

Terminologii oděvu se věnovala *Mgr. Lenka Hradilová* z Katedry dějin umění Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, která se na uvedenou problematiku podívala z umělecko-historického hlediska. Zmínila se např. o oděvních pořádcích, tedy o zákazech a příkazech pro odívání v minulosti. Účastníci kolokvia se také dozvěděli, proč se purpurová barva využívala pro oděv pouze určitých společenských vrstev. Důvod spočíval v nákladném procesu získávání tohoto barviva ze středomořského měkkýše ostranky, které si mohla dovolit jen vládnoucí třída.

¹ Výstupy z těchto konferencí představují sborníky: BRZOBOHATÁ, Karin – TYL, Tomáš (eds.). *Symbol a symbolika v právu: sborník příspěvků z konference pořádané Katedrou právní teorie Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně za organizačního přispění Akademie heraldických nauk České republiky, o. s. dne 23. 9. 2005*. Praha: Eurolex Bohemia, 2006; SCHELLE, Karel – TYL, Tomáš (eds.). *Symbol a symbolika v právu – 2006. Sborník z mezinárodní vědecké konference pořádané na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně dne 19. 9. 2006*. Brno: The European Society for History of Law, 2011.

² Výstupy z těchto konferencí představují sborníky: SCHELLE, Karel (ed.). *Právní archeologie. Sborník z vědecké konference*. Brno: The European Society for History of Law, 2011; SCHELLE, Karel (ed.). *Symbolika a zkratky: (sborník z kolokvia pořádaného katedrou společenských věd FS ČVUT v Praze a The European Society for History of Law)*. Brno: The European Society for History of Law, 2012.

Druhý blok referátů řídil doc. Bílý. Na jeho začátku vystoupil *JUDr. Ján Vyhnánek, Ph.D.*, z Katedry právních dějin Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě, který se věnoval oděvu a jeho významu v právu starověkého Izraele. Vzpomenul a na dobových pramenech doložil především právní význam sandálů a institut vyzutí boty.

Zbraním jako součástí oděvu se věnoval *JUDr. Pavel Salák jr., Ph.D.*, z Katedry dějin státu a práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, který analyzoval jednotlivé zbraně, jež se využívaly jako nedílná součást služebního oděvu, a to nejen v ozbrojených silách.

Historii i současnosti advokátských talárů přiblížil soudce Ústavního soudu *JUDr. PhDr. Stanislav Balík*, který připomněl nedávné diskuze týkající se znovuzavedení povinnosti advokátů nosit talár a uvedl související historické a komparatistické důvody.

Oděv hrál a dodnes hraje velkou roli rovněž v prostředí katolické církve. Biskupským prstenem a berlou jako součástí oděvu a znamením moci se zabýval *JUDr. Miroslav Černý, Ph.D.*, z Katedry právních dějin Fakulty právníké Západočeské univerzity v Plzni, který přítomné obeznámil se symbolikou prstenu v církvi a rovněž s právními předpisy, jež nošení prstenu upravují.

Závěrečný referát na téma právní úpravy myslivecké uniformy přednesl *Ing. Jaroslav Pospišil, Ph.D., Eq.M.*, který zdůraznil, že první zmínka o myslivecké uniformě se nacházela již v knize *Geheime Jagdbuch* císaře Maxmiliána II., a myslivecká uniforma je tedy mnohem starší než uniformy vojenské.

Četná účast na vědeckém kolokviu „Oděv v právu“ ukázala, že je možné pořádat i vysoce úzce profilovaná setkání z oblasti právní archeologie a poznatky z této problematiky jistě velice obohatí další vývoj této disciplíny. S příspěvky z kolokvia se bude moci odborná i široká veřejnost seznámit ve sborníku, který bude obsahovat i řadu vyobrazení názorně dokreslujících pojednávanou problematiku.

JUDr. Jaromír Tauchen, Ph.D., LL.M.Eur.Integration (Dresden)
Právnická fakulta Masarykovy univerzity